

הכנס השנתי של היזמה למחקר יישומי בחינוך

2.1.2019 | כ"ה טבת תשע"ט

טיפוח מיומנויות חברתיות-דגשיות (SEL) במערכת החינוך

מושב שלישי – הערכה ומדידה של SEL

ד"ר דויד רטנר – מדידה רחבת היקף של היבטים חברתיים, רגשיים ואקלימיים במערכת החינוך ע"י ראמ"ה – מחשבות ותובנות

- היבטים חברתיים-רגשיים אינם הדגש המרכזי במדידות של ראמ"ה, אבל הם באים לידי ביטוי בעקיפין במסגרת שאלוני האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב. בשאלונים אלה נכללות שאלות על שביעות רצון, יחסים, תחושת מוגנות, מוטיבציה ומסוגלות וסובלנות כלפי האחר והשונה.
- מנסים לאסוף נתונים ולדווח לא רק על מדדי תוצאה, אלא גם על מאמצים – תהליכים שעובר בית הספר, בהתחשבות בכלים ובמשאבים שעומדים לרשותו.
- לסקרי המיצ"ב יש כמה תוצרים. בין השאר, יש מיפוי של בתי ספר גם בהיבטים חברתיים-רגשיים. על סמך המיפוי מחליטים על תמיכה בבית הספר (למשל של שפ"י).
- כיום יש במשרד הבנה הולכת וגוברת בצורך בהעמקה. כך נערכו סקרים רחבים מערכתיים שלא במסגרת שאלוני האקלים במיצ"ב. במקביל יש גם ליווי מחקרי לתוכניות המופעלות, למשל בהקשר ללמידה משמעותית, התפתחות אישית, מעורבות חברתית וערכים בתחומי דעת. יש בדיקות הנוגעות בעקיפין ל-SEL, למשל בדיקת ההשפעה של כניסת מורים ערביים לבתי ספר יהודיים על היחס לאחר ולשונה.
- המורכבות של תהליך פיתוח הכלים: יש צרכים ובקשות של המשרד ושל מובילי התוכניות, בין השאר צורך למדוד את התוצאות לאורך זמן, לחקור את התהליך ולבחון את התשומות והתפוקות. לפעמים המדידה משמשת כלי להעברת מסרים במערכת, וזה עלול להיות בעייתי. יש מתח רב בין בעלי העניין השונים. צריך לאזן בין צרכים ובקשות, מצד אחד, לבין מגבלות של מנהלים ומורים מצד שני.
- בשנים האחרונות המדידה בחינוך צוברת תאוצה, ולעיתים זה בעייתי, גם בהגדרת המטרות וגם מבחינת הצפי לשינוי. אומנם זה מערב עניין של אחריות, אבל לפעמים נראה שהמדדים נעשים חשובים מדי, וצריך לבלום את המגמה מעט. חשוב גם לזכור שבסופו של דבר כל המדדים הגדולים מתבססים על אותו ילד קטן בכיתה שאמור לשבת בכיתה ולמלא שאלונים.